

Forsknings- og udviklingscenter for innovation og entreprenørskab (CIE)

SI: Program for Social Innovation

Vi udvikler og forsker blandt andet i:

- Samskabelse mellem offentlige institutioner, den private sektor og civilsamfund
- Velfærdsprofessionelles muligheder og betingelser for samskabelse
- Social Innovation forstået i en historisk og dansk professionssammenhæng
- Socialt entreprenørskab og unge
- Professionsdannelse, herunder bæredygtig dannelse
- Kultur og modvækst i alternative samfundsformer i Danmark
- Resiliens i et socialøkologisk perspektiv

TED: Program for Transformativ Entreprenørskabsdidaktik

Vi er blandt andet interesserede i at undersøge følgende:

- Hvordan kan man sætte innovative og entreprenante aftryk i VIAs uddannelser og i de mangfoldige professionspraksisser, som VIA uddanner til?
- Hvordan kan man didaktisk og pædagogisk understøtte, at elever og studerende på professionsuddannelser udvikler en stærk mulighedsorientering, og at de handler på denne?
- Hvordan kan man didaktisk og pædagogisk understøtte, at elevens, studerendes og fagprofessionelles mulighedsorientering tænkes sammen med de værdier, som deres viden og profession skal bidrage til?

Forsknings- og udviklingscenter for innovation og entreprenørskab (CIE)

<https://www.via.dk/forskning/innovation-og-entreprenoerskab>

CIE – et matrixcenter

både i form og indhold

- Bæredygtighed – væredygtighed – ét af flere perspektiver
- Systemperspektiv- samfund-organisation-gruppe-individ
- Pædagogisk praksis, socialt arbejde og undervisning, der forandrer
- Samarbejde og samskabelse på tværs af professioner og sektorer
- Social innovation - entreprenør/intraprenør
- Velfærdsprofessioner – frivillighed – marked – soc.økonomi

Samskabelse i børnehøjde

Når børn er med til at udvikle og producere velfærd ud fra ligeværdige idéer

Forskningsprojekt

Samskabelse – nye roller, andre kompetencer?

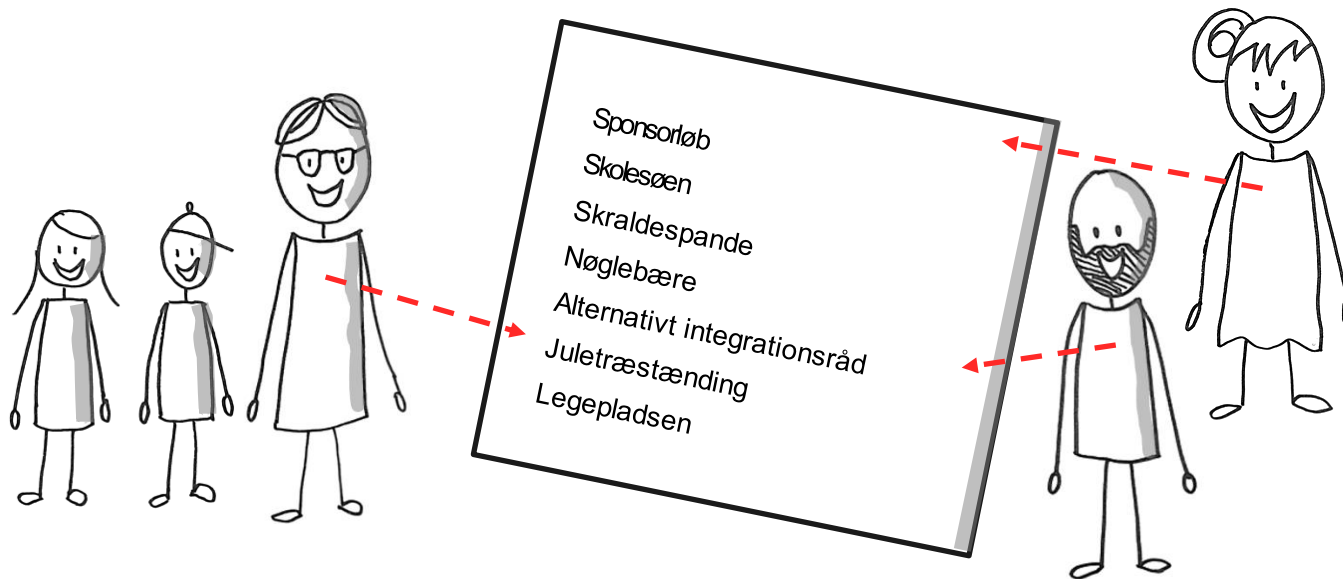
Offentlige medarbejdere udvikler og producerer velfærd **sammen med** fremfor **for** borgerne

Borgere (børn) indgår altid som aktivt involverede og regnes som både værdihavende og værdiskabende i processerne.

Undersøgelsesinteresse: Hvad **gør** velfærdsprofessionelle så, når de samskaber i praksis?

Cases

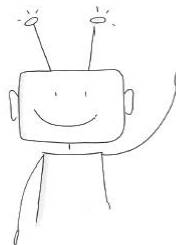
Stemmer fra praksis

Metaforer

Gøren fra praksis

1

At have antennerne ude

2

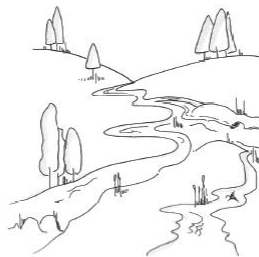

At sidde på hænderne

Metaforer

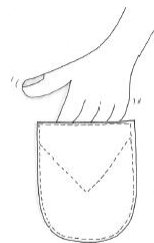
Gøren fra praksis

3

Vand, der finder vej

4

Hænderne op af lommen

Metaforer

Gøren fra praksis

5

At holde gryden i kog

6

Strategisk kamæleon

Metaforer

Gøren fra praksis

7

At bygge fundament for siden at bygge bro

8

Der skal ommøbleres mellem ørerne

Metaforer

Gøren fra praksis

9

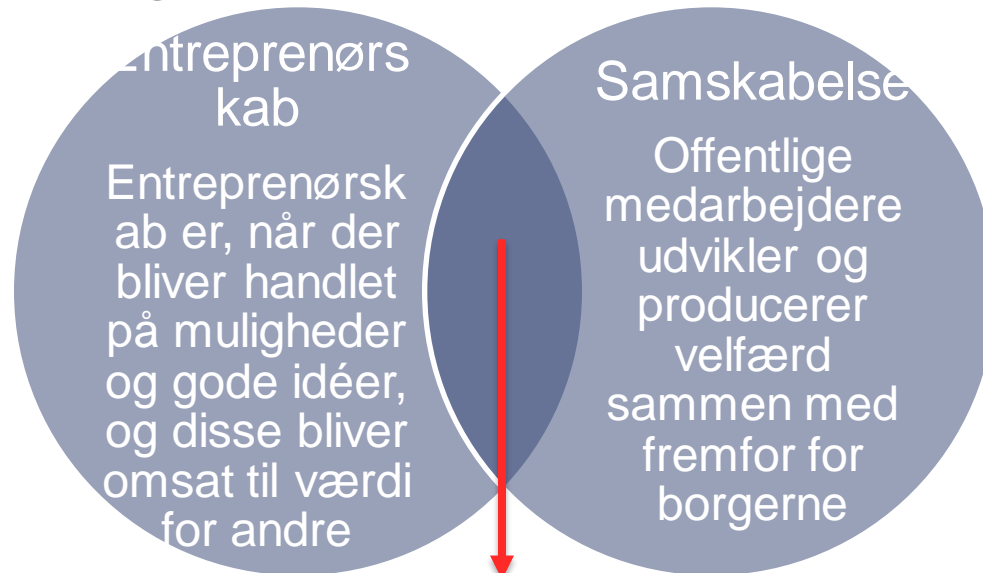
Velfærdsprofessionelt gennemslagspapir

10

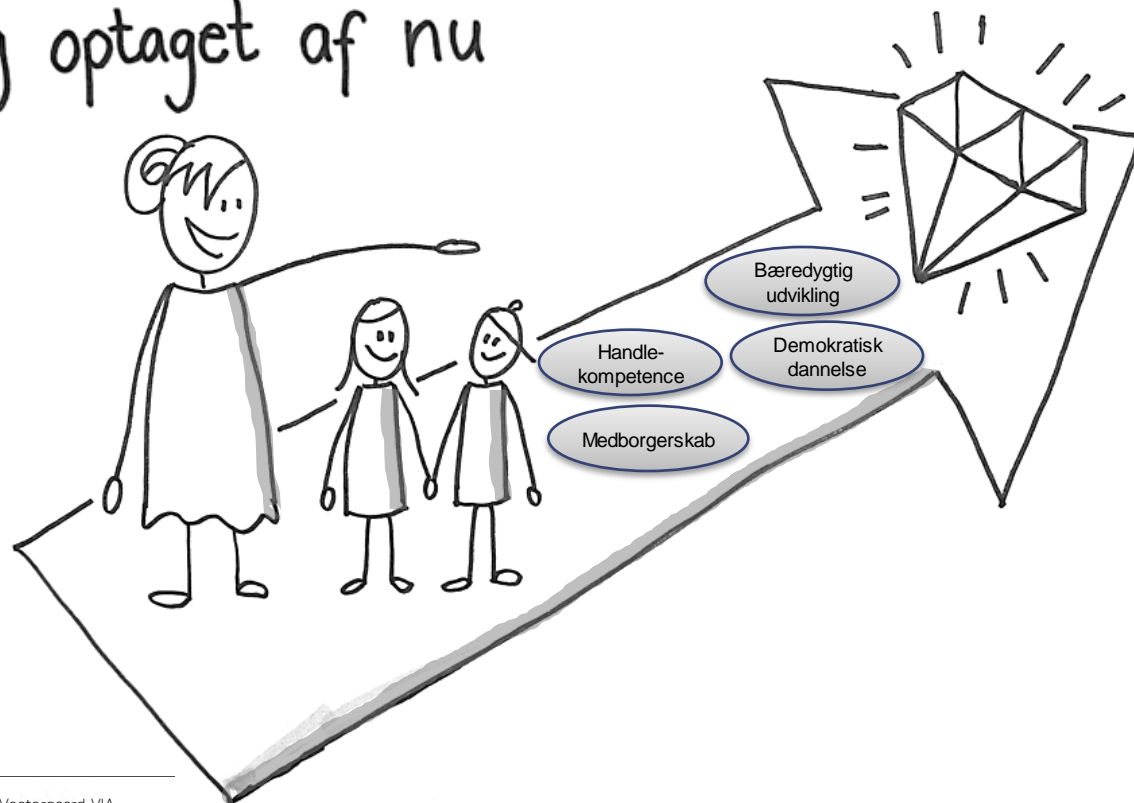
Tumling

[Det er jeg optaget af nu

Offentlige medarbejdere udvikler og producerer velfærdsværdi *sammen* med børn, civilsamfund og evt. privat arbejdsmarked.

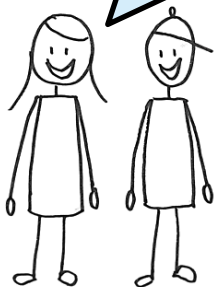
[Det er jeg optaget af nu

[Det er jeg optaget af nu

Børnenes Demokrati – projektsamarbejde med Aarhus Bibliotekerne, 2022-2024

Målet er, at vi får erfaringer med demokratisk handling, styrket vores handlekompetence og øget vores demokratiske selvtillid

Litteratur

Køb bogen [her](#).

Køb bogen [her](#)

Køb bogen [her](#)

Se artiklen [her](#)

Det handlende element i entreprenørskabsdidaktik

En række **kendetegn**, der er karakteristiske for denne type af entreprenørskabsforløb i grundskolen, og som er mit **bidrag til en mulighedsdidaktik**.

Forløb med karakter:
Følger mit _____
Er inspirerende og _____
Værdifuldt for mit arbejde _____
Forløbet har følgende indhold:
☐ Der er en klar og tydelig struktur og en tydelig rolle for eleverne
☐ Der er en tydelig og tydelig struktur, og der er tydelige roller
☐ Der er tydelige roller, der er tydelige
☐ Der er tydelige roller, der er tydelige
☐ Der er tydelige roller, der er tydelige
☐ Der er tydelige roller, der er tydelige
☐ Der er tydelige roller, der er tydelige
☐ Der er tydelige roller, der er tydelige

Forskning i samskabelse

- som politisk, historisk og aktuelt fænomen i pædagogisk kontekst

”Ethvert perspektiv er udtryk for en selektiv opmærksomhed, som tillader én at se visse forhold klart, mens andet henvises til at stå i skyggen.” (Hastrup, 2003)

”**Samskabt velfærd** adskiller sig fra klassisk velfærdsproduktion i betoningen af et såkaldt ligeværdigt møde (Pestoff 2009; Boyle & Harris 2009, Andersen & Espersen 2017), hvor **såvel borgers som velfærdsarbejders kompetencer**, med de forskellige perspektiver og erfaringer som de besidder, **inddrages som ressourcer** i både **udvikling**, **gennemførelse** og **evaluering** af den specifikke ydelse.” (Larsen, 2018)

Samskabelse som forhandlinger og ‘ongoing conversation’ (Weick 1995) af, hvad der er meningsfuldt i den konkrete kontekst og situation.

Det danske samskabelsesbegreb – er for bredt, når det både indbefatter co-creation og coproduction

En måde at skelne mellem styringsforståelser og dermed borgersyn mm. er
at oversætte og adskille co-creation og co-production:

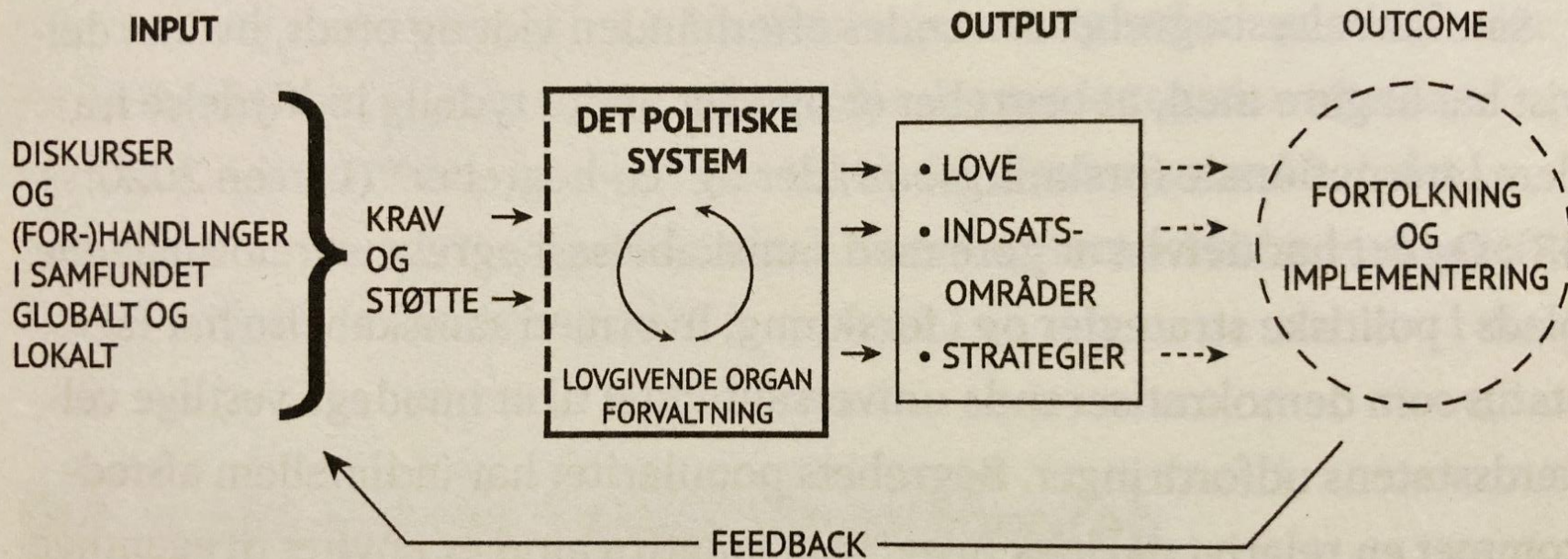
Co-creation = samskabelse. Skaber ikke et paradigmeskifte i måden, vi skaber velfærd på (i Danmark). Men det lever til fulde op til idealet om fællesskab, kvalitet og demokratisk borgerdeltagelse i ydelsen. Det velkendte kan være tværsektorielt samarbejde (stat-region-kommune) og borgerinddragelse, medbestemmelse, idealer om demokrati og medborgerskab.

Co-production = samproduktion. Fordrer fornyelse af måden vi skaber velfærd på - et paradigmeskifte i måden vi skaber velfærd på. Og dermed langt vanskeligere at gennemføre i praksis. Det nye er betoningen af tværsektorielt samarbejde (civilsamfund-marked-stat), og forhandlingerne om, hvad der skal ske, hvordan.

Styringsforståelser over tid – efter 2. verdenskrig og til i dag

Styreform	Public Administration (PA) / Klassisk offentlig administration	New Public management (NPM)	New Public Governance (NPG)
Velfærdsarbejder	Ekspert med vidensmonopol og definitionsagt. opnået via uddannelse og ansættelse.	Ekspert med faglig definitionsagt, samarbejdspartner, Leverandør og udfører af velfærd.	Facilitator, innovativ, samskabelsespartner
Borger	Passiv modtager: patient, klient, bruger.	Modtager af velfærd, klient, kunde, bruger, borger med nogle frie valg (eks. privat – offentlig institution), forbruger	Ekspert, aktiv og medproducent af velfærd og nye løsninger
Grundlæggende værdier/idealer i velfærdsydelser	Bureaukrati (kontorvælde), hegemoni, arbejdsdeling, regelstyring	Kvalitet, effektivitet og empowerment, selvstyring. Centraliseret mål-og effektivitetsstyring + evidensbaserede metoder Decentralisering	Netværk, demokrati, ligeværdighed, flere ressourcer og vidensformer inddrages

Kilde: Larsen, A.K. (2020)

Figur 9.1. Den politiske proces som cirkelbevægelse mellem input, output og outcome (udviklet på baggrund af Easton 1998).

ET EKSEMPEL PÅ FORSKNING I SAMSKABELSE I PRAKSIS:

LegeKunst undersøger, "...hvad mødet med kunst, kultur og æstetiske processer i hverdagen betyder for børns leg og dannelse samt for de voksne omkring dem."

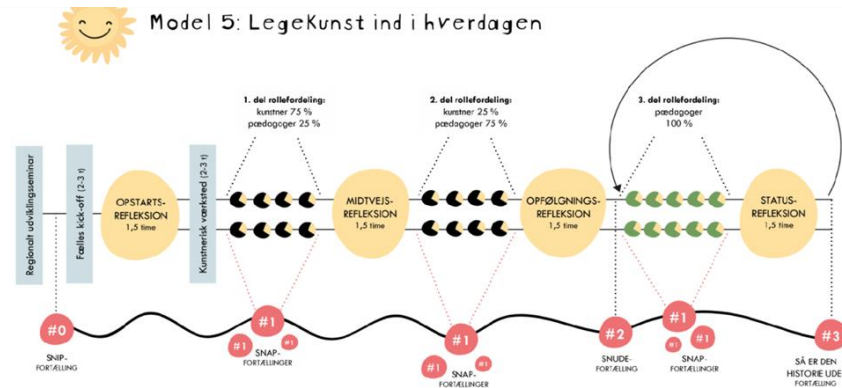
<https://legekunst.nu/> :

"Vi har undersøgt intentionerne om samskabelse som en samarbejdsform i LegeKunst og oplevelser af det konkrete samarbejde mellem de to professioner. Endvidere undersøger vi, hvilke betydninger de kontekstuelle betingelser og den didaktiske planlægning og gennemførelse har for dette samarbejde." (Nørgaard, Adamsen & Sander u.u)

I LegeKunst står intentionerne om samskabelse ikke alene, men

- suppleres af **flere stilladserende procesmodeller**, som skal rammesætte praktiseringen af samskabelse:

- **75%-25%-rollefordeling:** forankring og kompetenceløft til børnenes hverdagsvoksne
- **Aktionslæring:** stilladsering prædefineret

Jeg tænker, at det er noget fis med det der [75-25 %] ... en form for norm [...] Nu er vi i en institution, hvor vi tager udgangspunkt i den enkelte; det er vores værdigrundlag. Der må godt være nogen, der kan noget andet end mig. Og jeg elsker det. Og jeg synes, at det er fantastisk, at vi får lov til at få en dramapædagog eller en musiker, musikpædagog eller et eller andet ind. [...] jeg tror på, at vi vokser ved at lade os inspirere, for ellers stagnerer vi. (pædagog i Storkereden)

Det indledende citat viser, at pædagogerne oplevede samarbejdet som inspirerende og udviklende, men at der i projektet også opleves elementer, som har været vanskelige at skabe mening i, særligt i den fastlagte rollefordeling og rolleskifte formuleret i LegeKunst (LegeKunst 2021: 17). (Nørgaard, Adamsen & Sander u.u)

Vi identificerer en potentiel spænding i projektets intentioner om på den ene side den rammesatte rollefordeling med ønsket om et kompetenceløft til børnenes hverdagsvoksne og på den anden side idealet om samskabelse med ønsket om at skabe et ligeværdigt samarbejde og fælles tredje mellem praksisfællesskabets deltagere. (ibid)

Hvordan samskabelse? – spørgsmål værd at overveje, når man har intentioner om samskabelse:

- **Hvornår deltages?** I output eller outcome i den politiske proces?
I kerneydelsens design, implementering af design, evaluering eller i supplerende ydelser til kerneydelsen?
 - + forskellige faser i samarbejdet; forskel på, hvem, der deltager, hvordan og hvornår.
- **Hvem deltager?** Professioner på tværs, børn, (ikke-)frivillige borgere?
- **Hvordan deltages?** Forhandles opgaver og ansvar eller har deltagerne aftalte opgaver og ansvar, der ikke forhandles? (asymmetri jf. lovgivning og ansættelse/ansvar/uddannelse).
 - + kan deltagelsen også være legitimt perifer? Skabeloner, magt

Opmærksomhedspunkter – hvordan samskabelse:

- **Hvorfor** – formål med samarbejdet
- **Kontekstsensitivitet** – rammescætning, model, børn, kultur i institutionen, deltagerforudsætninger, ledelse, rutiner og vaner osv.
- **Fagligheder på tværs** - egen faglighed
- **Rollefordeling** – ansvar, tillid, engagement, ejerskab
- **Ligeværdig deltagelse** – centralt og legitimt perifert, skiftende
- **Faser** i samarbejdet: *initiativ- idéfase - planlægning – gennemførelse – evaluering*
- **Kommunikation** – verbal, nonverbal, skriftlig - i alle faser
 - *kontinuerlige forhandlinger af, hvad der sker, er sket og skal ske, er et grundpræmis i samskabelse og samproduktion*

Friland - Den Bæredygtige Selvbyggerlandsby – Hvorfor bosætte sig på Friland?

FRILAND

GÆLDSFRI
÷ optage lån
÷ Tinglyse pant

Natur

IVÆRKSÆTTER

* 45 virksomheder

- Mad
- Bygning
- Trivsel
- Natur
- Oplevelse
- Håndværk

BÆREDYGTIGHED

- * Håndtere affald
- * 80% reduktion CO₂ forbrug i husholdning
- * 50% reduktion CO₂ forbrug total

BOB / SELVBYGGER

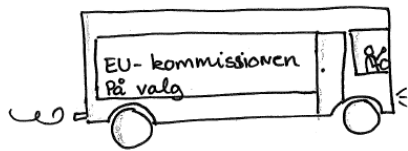
- ÷ Respekt for håndværk
- + Erfaringer
- + Handlekraft
- + Nyttende

SYN PÅ FRILAND

- ØKOTUMPE i HALMHUS
- * Bidrager ikke til samfund
 - * Sekt

- * Bæredygtighed
- * Modvækst

ØKOS

ANARKIST

vs.

KORTLÆGNING

1. EKSAMENSBEVIS ENTREPRENEURSKAB

2. ENTREPRENEURSKAB & INNOVATION
- person der fortæller

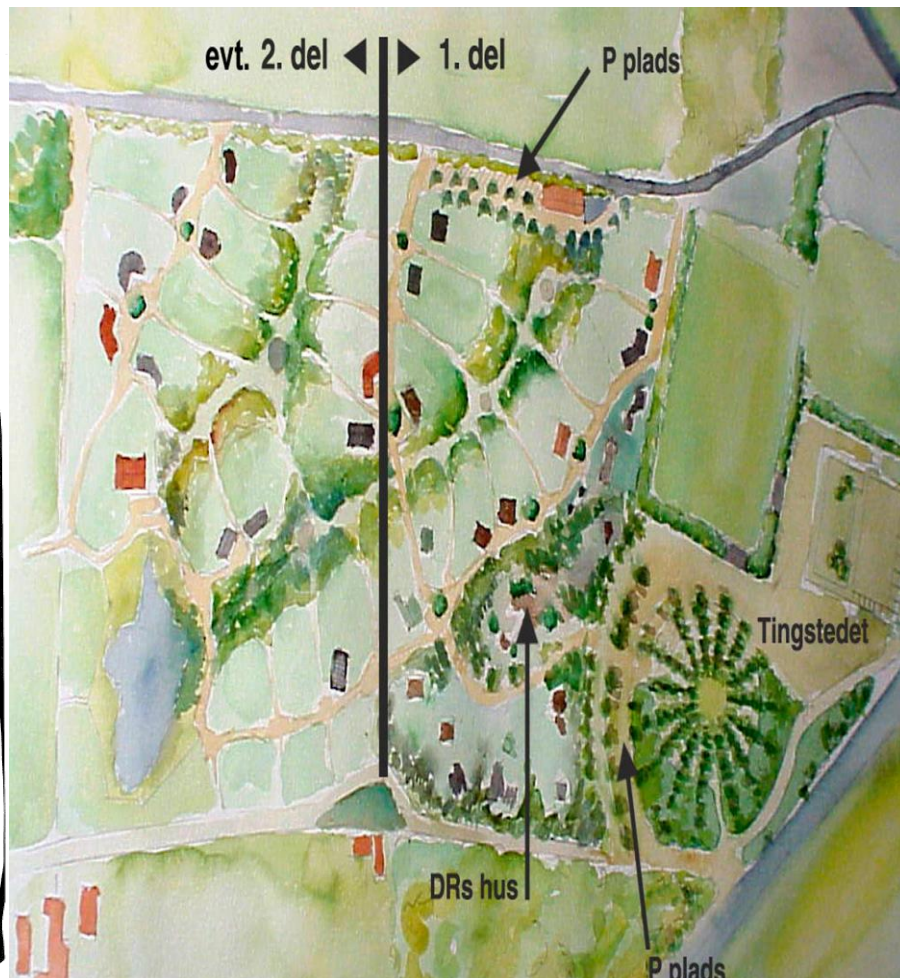

3. OPVÆKSTKULTUR

4. SAMARBEJDE MED PÆDAGOGER OG SKOLE

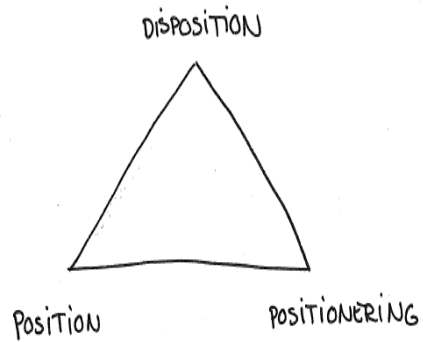

5. DRØMME FOR BØRNE

Inspiration

BOURDIEU

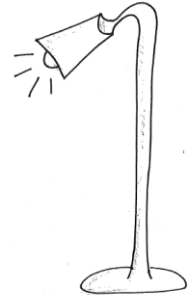

Dr REBECCA FAKOISSA

"Entrepreneurial Transition in Family Business"

JAN ERIK REKJER RASMUSSEN

- *
- *
- *
- *
- *

Hvorfor bosætte sig på Friland?

HVORFOR FLYTTER FRILENDERE?

* KÆRLIGHED / KÆRESTER

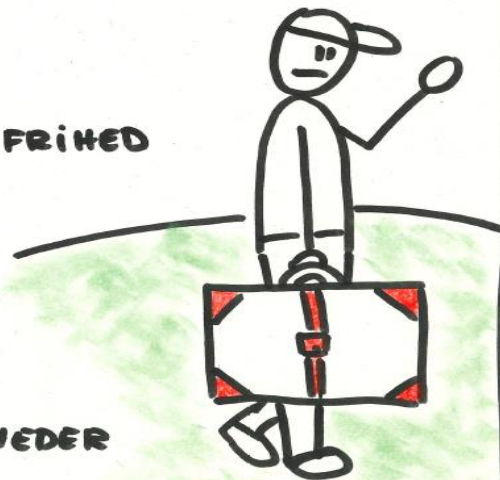
* SYGDOM - FORTÆLLING OM AT HÅNDTERE FRIHED

* VÆK FRA FELLESSHABET
SØGER MOD ØDEGÅRD, MERE/BEDRE MULIGHEDER
FOR SELVFORSYNING

"DE LIGNER
DET ØVRIGE
SAMFUND"

FØLLESSKAB

VIDEN

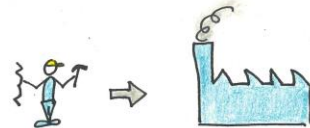
PENGE

VÆRDIER
(HERE TID PÅ FRILAUD)

KOOPERATIV

- WHISKEY
- BRØD
- CAFÉ
- INDKØBSKAFÉ
- BEDSTEFORÆLDRE
- SKATERBANE
- FÆLLESSPISNING
- KONCERTER
- ECT.

VIRKSOMHEDER/PROJEKTER

- TEATERPRISME
- EKOLOGI
- SMÅ PLANET
- DIGTSAMLING
- NØDHJÆLPSARBEJDE
- 2. GEN. BYGGEMATERIALER
- ECT.

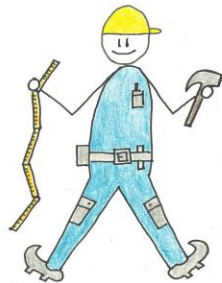
AKTIVISME/HANDLEKRAFT

DEMOKRATI/ORGANISERING

BÆREDYGTIGHED

ENKELTMANDSVIRKSOMHED
↓
SELSKAB/APS

TYPER AF KONFLIKTER

KUNST/DESIGN

BØGER/TANKER
MENTAL SUNDHED
TRIVSEL

BEGRUNDELSE FOR AT FLYTTE PÅ FRILAND

PERSONLIGE/INDIVIDUELLE

POLITISKE

FRILAND
29/10 - 21
4/1 - 22
§ 17
METTE HARBØLL
DR. R

HVAD VISTE SIG FOR DEN ENKELTE FAMILIE?
UNDERSØGE MANGFOLDIGHEDEN.

Litteratur

Agger, A., & Tortzen, A. (2015). *Forskningsreview om samskabelse*. Samskabelse.ucl.dk. <https://centerforborgerdialog.dk/wp-content/uploads/2017/10/forskningsreview-om-co-production.pdf>.

Andersen, L. L., & Espersen, H. H. (2017). *Samskabelse, samproduktion og partnerskaber - teoretiske perspektiver*. Odense: Socialstyrelsen.

Boyle, D., & Harris, M. (2009). *The Challenges of Co-production: How Equal Partnerships Between Professionals and the Public are crucial to improving Public Services*. London: NESTA

Dybdahl, F., Svendsen, J., Ehrenreich, R., L., Vestergaard, J., M. & Nielsen, G. (01/01/18 → 31/12/19). *Samskabelse-nye roller, andre kompetencer hos velfærdsprofessionelle*. Forskningsprojekt i programmet Social Innovation under forskningscentret VIA Samfund og Socialt arbejde. <https://www.ucviden.dk/da/projects/samskabelse-nye-roller-andre-kompetencer-hos-velf%C3%A6rdsprofessionell>.

FFE-YE. (u.å.). *Definition på entreprenørskab*. <https://www.ffe-ye.dk/undervisning/videregaaende-uddannelser/entreprenoerskab>.

Iversen, A.-M. (2017). *Det paradoksale begreb. Hvad vi taler om, når vi taler om samskabelse. Og det vi gør...*: ph.d afhandling. Aalborg Universitetsforlag.

Hastrup, K. (red.) (2003). *Ind i verden. En grundbog i antropologisk metode*. Hans Reitzels Forlag

Larsen, A.K. (2020). *Samskabelse i daginstitutioner*. Serien Afhandlinger fra Ph.d.-skolen for Mennesker og Teknologi. Roskilde: Roskilde Universitet

14. november 2022

Litteratur

Møller-Jensen, K. & Vestergaard, J. M., (2021) Fra affaldssortering til aktive børneaktører: i nye og fremtidige partnerskaber – om pædagogers deltagelse i bæredygtig udvikling i børnehaven . I: *Pædagogisk Ekstrakt*. 18, juni. s. 5-9.

https://issuu.com/paedagogiskextrakt/docs/10278_webmagasin_p_dagogisk_extrakt_nr_18_2021_ps_15.

Nielsen, G., Svendsen, J. R., Vestergaard, J. M. og Ehrenreich, R. L. (2021). *Samskabelsens hvordan - En casebog til velfærdsprofessionelle*. Center for Innovation og Entreprenørskab, VIA

Nørgaard, A.K.L. (2021). Samskabelse – en ny måde at skabe velfærd på? I: Behnke, M.C. & Thomsen, M. (red.). *Pædagogen som forandringsagent*. Akademisk Forlag

Nørgaard, A.L. & Adamsen, L.M.E. & Sander, M.N. (u.u). Kunsten at deltage i samskabelse – om at praktisere samskabelse inden for rammerne af en samarbejdsmodel I: Hammershøj, L.G. (red.). *Legekunst. Leg, dannelse, kunst og kultur i dagtilbud*. Samfundslitteratur

Pestoff, V. (2009). Towards a paradigm of democratic participation and co-production of personal social services ind Sweden. *Annals of Public and Cooperative Economics*, s. 197-224.

Svendsen, J. R., & Vestergaard, J. M. (2021). Samskabelse - en vej til bæredygtighed i børnehøjde. I A. Højholdt & T. Ravn-Pedersen (Red.), *Håbets og handlingens pædagogik*. Hans Reitzels Forlag.

Vestergaard, J., M. (2022). Det handlende element i entreprenørskabsdidaktik. I: Ramsgaard, M. B., Brahe-Orlandi, R., Højlund, C., Thomassen, M. L., & Østergaard, T. (Red.). (2022). *Mulighedernes didaktik*. Frydenlund.

Tortzen, A. (2019). *Samskabelse af velfærd : muligheder og faldgruber*. Hans Reitzels Forlag.